

Posudek na diplomovou práci

Přemysl Pospíšil, Středověké a raně novověké trestní právo v oblasti Chebska se zaměřením na problematiku katů, Plzeň 2013, 89 s. + přílohy

Předloženou práci autor rozdělil do šestnácti částí, včetně úvodu, závěru, cizojazyčného shrnutí, přehledu pramenů a literatury i příloh. Hlavní část pak tvoří deset kapitol, často dělených dále na podkapitoly. Nejprve představuje středověkou a raně novověkou společnost, dále se zabývá fenoménem osobní cti a bezectnosti, nečestnými povoláními, katy, průběhem trestního a vykonávacího řízení, tresty smrti, difamujícími tresty, ale i problematikou šibenice a pranýře a specifiky chebského městského státu, pod kteroužto kapitolu zahrnuje i srovnání poprav v Norimberku a Chebu.

Pokud jde o pramennou a literární základnu, diplomant čerpá v oblasti obecné trestněprávní historie zejména z publikací R. van Dülmena, J. Francka, J. Klaboucha, P. Kreuze, v oblasti chebské pak F. Kubů, H. Gradla, K. Siegla a V. Knolla. Hlavním podkladem mu pak byly chebské kroniky z 16. století, zejména pak A. Baiera a J. Brusche, zpřístupněné edicí H. Gradla. Využití kronikářských záznamů mu umožňuje relativně úplný pohled zejména na výkon trestů smrti na Chebsku, obdobný, jaký byl v nedávné době publikován v případě Norimberka. Pro kronikáře byly takovéto události dosti zajímavé, i když, jak dokládá i jen komparace kronik zahrnujících stejné období, nemusí být z nich získané údaje úplné, čehož si je ovšem autor plně vědom. Proto se pokusil o komparaci kronikářských záznamů s jinými prameny, zejména pak s dochovanými knihami výdajů. Zde však bohužel narazil, i přes svou zkušenost se soudobými archivními materiály chebské provenience, na nepřekonatelnou hradbu paleografické obtížnosti. To však je, vzhledem k absenci příslušného školení u studentů práv, plně pochopitelné a omluvitelné. I přes tento problém se mu v několika případech podařilo práci o záznamy z městských účtů doplnit.

Nejpřínosnější částí práce je přehled zjištěných skutečností (tabulka 8) a dále pak statistická vyhodnocení na jeho základě provedená. Kronikářské záznamy o popravách a případné záznamy o městských výdajích s nimi spojených totiž na rozdíl od rozsudků dávají přesnější představu o skutečném trestání. Zachycují totiž opravdu vykonané tresty, tedy po korekci vyplývající z využití institutu milosti, o jehož širokém uplatnění máme obecně doklady, ale který z rozsudků samých nepostihneme.

Některé připomínky by bylo možno mít k v práci užití terminologii, například k nepřilíh šťastnému užívání termínu poprávce pro kata či k třídění trestů (zejména v kapitole osmé). Například užitá kategorie „odplatné a odstrašující tresty smrti“ vzbuzuje jisté pochybnosti, neboť odplatný a odstrašující funkci měly v té době všechny tresty smrti. Drobnou úpravu by bylo

možno provést také v některých tabulkách. V tabulkách č. 1 – 3 (s. 13 – 14) tak autor uvádí v záhlaví časové pokrytí, které není pokrytí záznamy o popravách, ale celkovým záběrem příslušné kroniky, což jasně vyplývá z přehledové tabulky č. 8. Při zběžném pohledu to tak vede k drobnému zmatení zkreslení. Ke zkreslení skutečnosti však dochází u tabulky č. 5 (s. 68) a následně pak v pasáži z ní vycházející. Vykázání z města zde je uvedeno jak v řádku, tak i ve sloupci. Autor se přitom snažil o podchycení kombinovaného trestu, ale v konečném důsledku došlo ke zkreslení výsledných dat, protože nekoresponduje součet vykonaných případů vykázání z města, který by měl být 69 a nikoliv 54 (u žen pak 41 místo 26), což výrazně posunuje také poměr mezi jednotlivými tresty navzájem, ale zejména pak poměr vypovězených žen a mužů. V případě autorova hodnocení tělesných a difamujících trestů (i zde lze mít jisté připomínky k terminologii, respektive k užitému systému třídění) na s. 69 pak lze spíše uvažovat o neúplnosti užití pramenné základny (jak ostatně autor činí na s. 65 – 66) než o jejich řídkém užívání.

Pokud jde o věcný obsah, lze konstatovat, že práce působí zdařile a uceleně, snaží se o komplexní pohled na problematiku. Diplomant v práci uplatňuje i vlastní názory a závěry. Koncepce vychází z obecného představení problematiky a následné aplikace chebské reality do těchto představ, což umožňuje nejen komplexnější pohled a zasazení chebských skutečností do širšího právněhistorického rámce, ale i srovnání obecných znalostí s chebskou realitou.

Práce je psána velmi čtivým slohem a přes občasné přelety i slušnou gramatikou.

Práci rád připouštím k obhajobě, přičemž je nutno vysoce hodnotit zejména náročnost práce vyplývající zejména ze skutečnosti, že klíčové pasáže jsou založeny na cizojazyčných zdrojích (kroniky v německém jazyku z 16. století) a s archivními prameny. Tím předložená práce vysoce překračuje standardní úroveň většiny kvalifikačních prací. Přes uvedené drobné připomínky ji proto doporučuji hodnotit známkou výborně.

Téma k obhajobě:

Široká paleta forem trestu smrti – teorie a skutečnost.

Problematika aplikace institutu milosti ve středověkém trestním právu.

Plzeň 26. dubna 2013

JUDr. Vilém Knoll, Ph.D.